

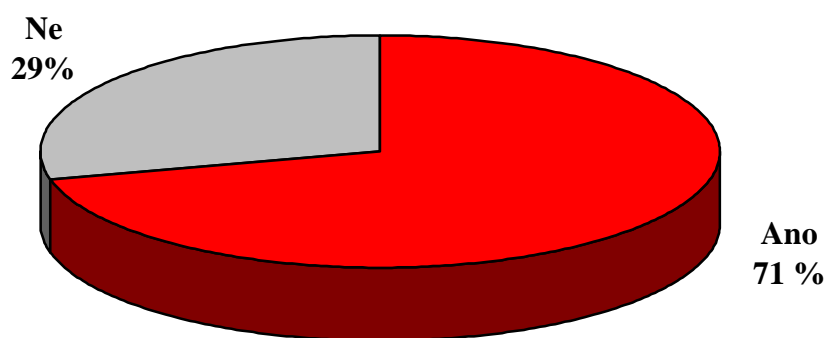
VÝVOJ SITUACE KOLEM AMERICKÉHO RADARU U NÁS.

STEM se otázkami kolem amerických jednotek u nás a výstavbou amerického radaru na našem území zabývá řadu let v různých kontextech. Ukazuje se, že názory veřejnosti ohledně amerického radaru mají v sobě velký emotivní náboj, vedle věcných aspektů se v hodnocení lidí projevují daleko silněji momenty ideologické. Vědomí mnoha lidí těká po povrchu, mínění není hlouběji zakotveno a zračí se odlišně podle konkrétní formulace otázek, podle zařazení v dotazníku i podle metody šetření. V nejnovějším výzkumu STEM sáhl k metodě telefonického dotazování (CATI). Výzkum se uskutečnil se ve dnech 24. 4. – 28. 4. 2008 na souboru 1001 občanů reprezentujících obyvatelstvo ČR starší 18 let. Výzkum byl proveden pro Úřad vlády ČR, otázky formuloval STEM.

1. Evropa by měla mít účinnou obranu proti raketám

Na potřebu zajistit pro Evropu účinnou obranu proti raketovým střelám dlouhého doletu poukazuje přes 70% našich obyvatel. Jde o postoj stabilní – prochází napříč různými skupinami populace. Je zajímavé, že ani souhlas či odmítnutí našeho členství v NATO v této otázce není příliš silným dělícím činitelem. Bezmála polovina lidí, kteří odmítají naše členství, chápe, že Evropa by nějakou obranu proti raketové hrozbě „z velké dálky“ mít měla.

„Měla by mít do budoucna Evropa účinnou obranu proti raketovým střelám dlouhého doletu?“

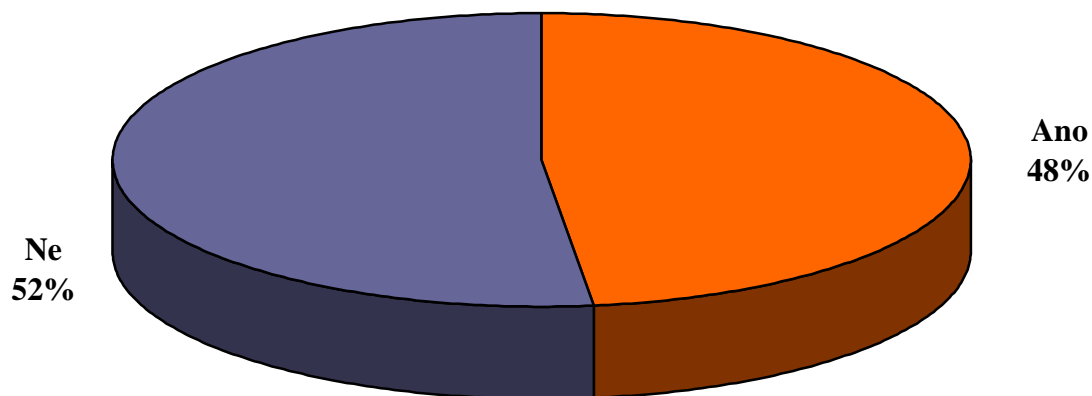
I když názory na otázky naší bezpečnosti nejsou příliš diferencovány, přesto se ukazuje zřetelná tendence: otázkám bezpečnosti přikládají větší váhu skupiny lidí s vyšším vzděláním a spíše mladší lidé než lidé starší.

Obdobné výsledky ukázal i starší výzkum STEM z března 2008. Souhlas ve výše citované otázce vyjádřilo rovněž přes sedmdesát procent lidí (76%). V tomto výzkumu se také ukázalo, že téměř dvě třetiny lidí (63%) si uvědomuje, že v současné době Evropa účinnou obranu proti raketovým střelám o doletu několika tisíc kilometrů nemá.

2. Názor na spolupráci s USA při zajištění protiraketové obrany ČR a zemí Evropy štěpí naši společnost na dvě poloviny

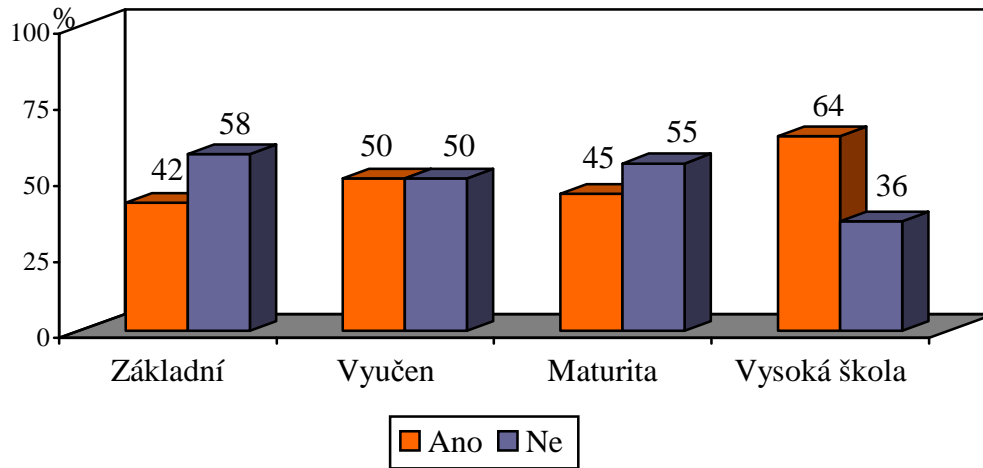
Obecně pozitivní postoj veřejnosti k zajištění protiraketové obrany ČR a Evropy se střetává se značnou mírou nejistoty, zda v této záležitosti spolupracovat se Spojenými státy či ne. Je to patrně jeden z důležitých momentů, který vysvětluje zdrženlivá stanoviska veřejnosti vůči výstavbě amerického radaru.

„Jste Vy osobně pro naši spolupráci s USA na zajištění protiraketové obrany ČR a zemí Evropy?“

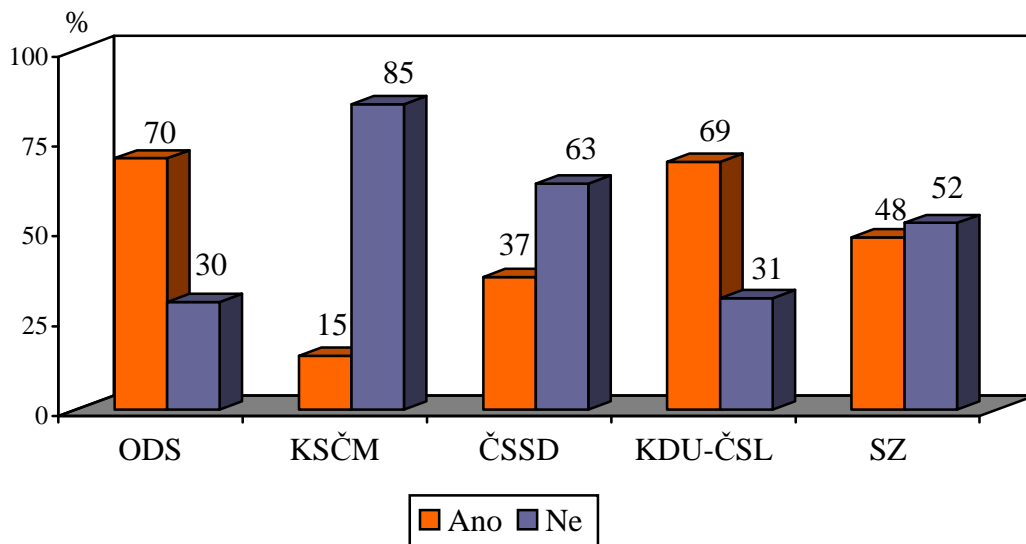

Nejostřeji se liší názory lidí na spolupráci s Američany podle vzdělání a podle politické volby. Odpor voličů KSČM je manifestační, míra nesouhlasu voličů ČSSD je v rozporu s převážně kladným vztahem k členství v NATO.

„Jste Vy osobně pro naši spolupráci s USA na zajištění protiraketové obrany ČR a zemí Evropy?“
- podle vzdělání respondentů

„Jste Vy osobně pro naši spolupráci s USA na zajištění protiraketové obrany ČR a zemí Evropy?“
- podle volby v roce 2006

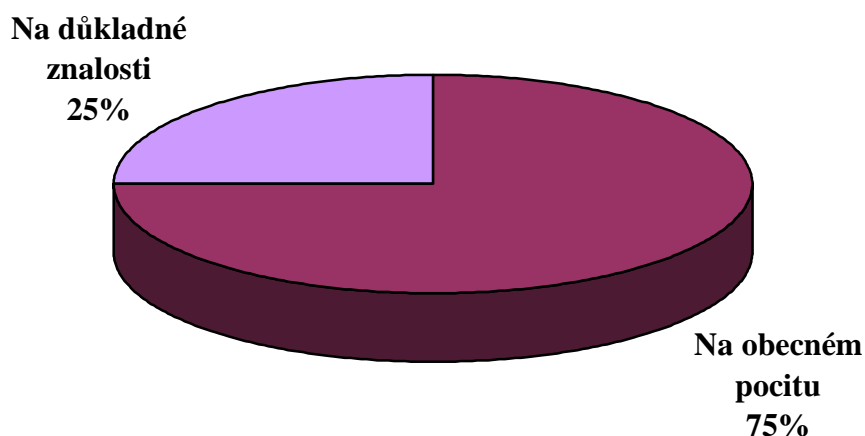
(údaje pro KDU-ČSL a SZ jsou vzhledem k menšímu počtu příznivců v průzkumu jen orientační)

Podíl lidí, kteří by si přáli spolupráci s Američany, je nižší než vůle být členy NATO – názory na členství v Alianci nejsou pro spolupráci s Američany ani zdaleka určující. S naším členstvím v NATO a zároveň se spoluprací s Američany souhlasí 45% naší veřejnosti. Je tu však početná skupina lidí, kteří sice souhlasí s naším členstvím v NATO, nesouhlasí ale se spoluprací s USA na vybudování protiraketového systému (31%).

3. Souhlas s výstavbou amerického radaru je především pocitová záležitost

Obecné, emotivně založené stanovisko, je pro velkou většinu lidí hlavním vodítkem při řešení otázky „radar ano, či ne“. O intuitivním, emotivním přístupu vypovídají spíše středově orientovaní občané, směrem k okrajům politického spektra dotázaní častěji deklarují znalost věci.

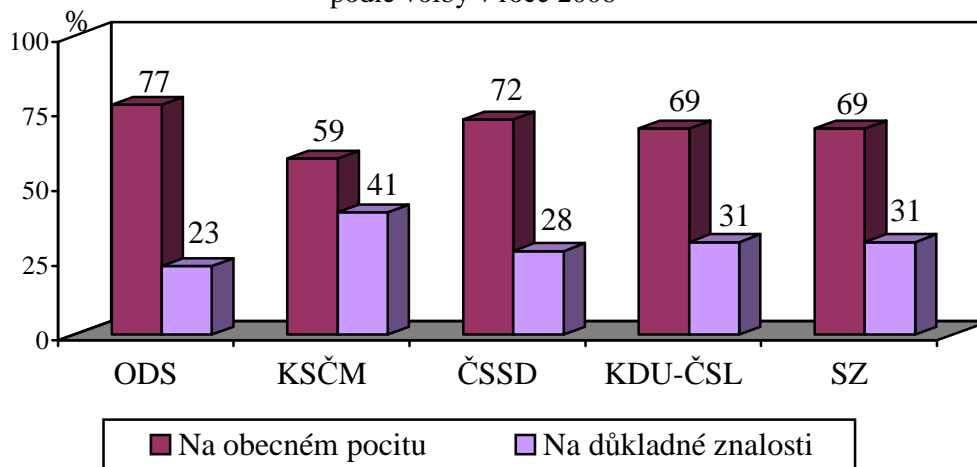
„Když vyjadřujete své stanovisko k protiraketovému radaru u nás, zakládáte svůj názor spíše na obecném pocitu, nebo na důkladné znalosti bezpečnostní problematiky?“

Odborná kritéria, znalost zahraničněpolitické a bezpečnostní problematiky, jsou v této věci slabší než emoce i pro osoby s vyšším vzděláním a velký rozdíl nenajdeme ani v přístupu voličů různých stran.

„Když vyjadřujete své stanovisko k protiraketovému radaru u nás, zakládáte svůj názor spíše na obecném pocitu, nebo na důkladné znalosti bezpečnostní problematiky?“

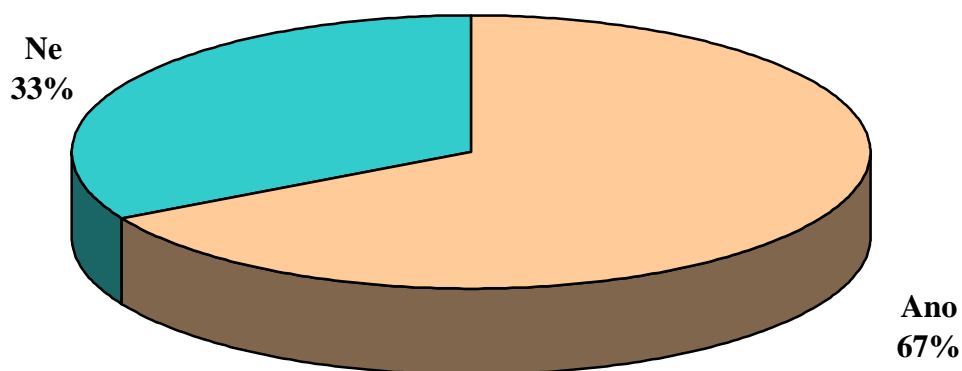
- podle volby v roce 2006

4. Výsledky jednání s NATO posilují přijetí radaru u veřejnosti

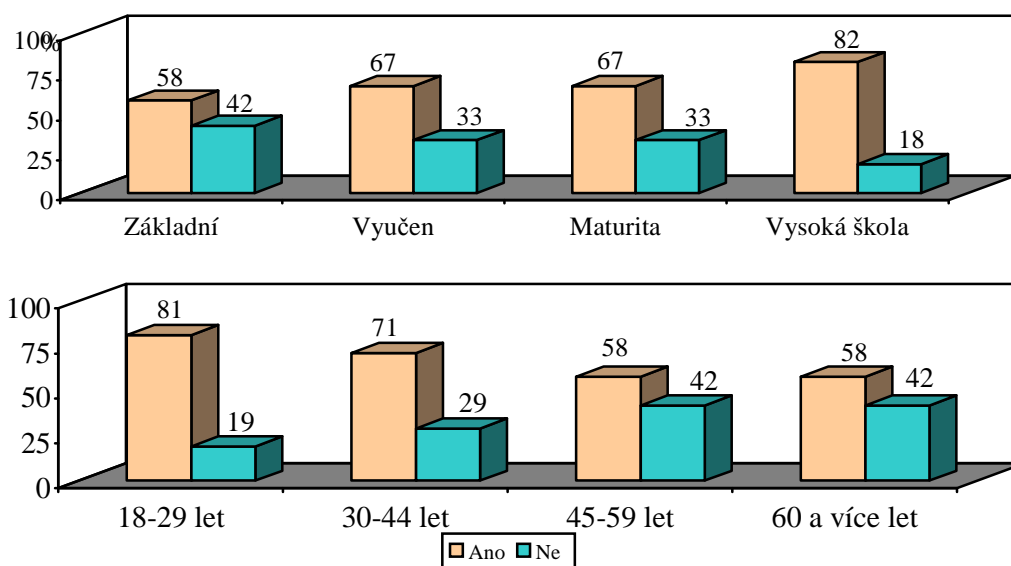
Vůle „smířit se s radarem na našem území“ je v české populaci většinová, pokud se radar stane součástí obrany NATO a bude naším závazkem vůči Alianci.

„Smířil(a) byste se s vybudováním protiraketového radaru na našem území, pokud by bylo jasné, že je to důležitá součást obrany NATO a závazek naší země vůči našim spojencům v NATO?“

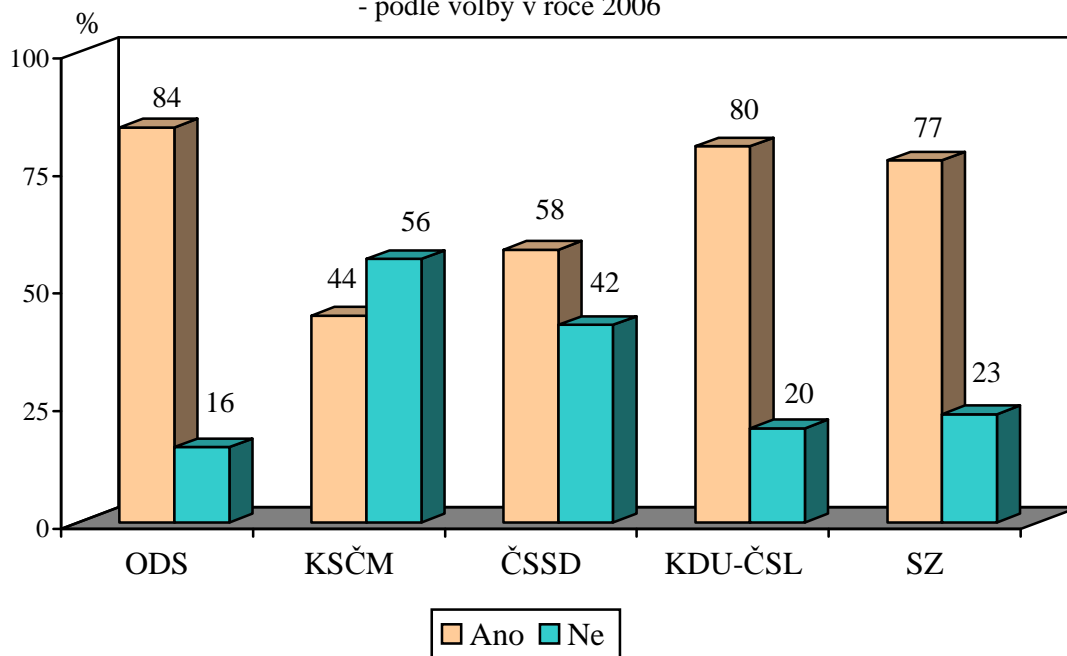
Kladná odpověď na uvedenou otázku je častější u lidí s vyšším vzděláním a také u lidí mladších věkových ročníků. Výrazné rozdíly jsou opět dány hlavně politickou volbou.

„Smířil(a) byste se s vybudováním protiraketového radaru na našem území, pokud by bylo jasné, že je to důležitá součást obrany NATO a závazek naší země vůči našim spojencům v NATO?“

„Smířil(a) byste se s vybudováním protiraketového radaru na našem území, pokud by bylo jasné, že je to důležitá součást obrany NATO a závazek naší země vůči našim spojencům v NATO?“

- podle volby v roce 2006

(údaje pro KDU-ČSL a SZ jsou vzhledem k menšímu počtu příznivců v průzkumu jen orientační)

Již jsme konstatovali, a mnohokrát se nám ve výzkumech potvrdilo, že názory na radar na strategické otázky bezpečnosti jsou značně nejisté. Už z podstaty věci jsou některé věci utajované, jiné v diplomatickém žargonu nepříliš srozumitelné. Lidé mají pocit malé informovanosti a jejich přístup i obavy jsou založeny především na nejasném pocitu. V takové situaci je zřetelný rozdíl mezi aktivním souhlasem a mezi pasivním smířením. Již dříve výzkumy STEM naznačovaly v otázce radaru spíše vágní a nepříliš jisté rozštěpení naší veřejnosti na dva podobně velké tábory, než na masivní, jasný a zřetelný odpor velké části veřejnosti. Tábory jasných příznivců i jasných odpůrců radaru jsou zhruba stejně velké a tvoří dohromady polovinu společnosti. Ta druhá polovina má ohledně radaru pochybnosti a smíšené pocity. Rozhoduje se podle konkrétní situace a v kontextu nových událostí. Jednání s NATO o radaru je v tomto ohledu událostí významnou.